

Παράδειγμα πρώιμης
παρέμβασης σε περιπτώσεις σε
περιπτώσεις παιδιών που
βρίσκονται σε επικινδυνότητα
για σχολικές δυσκολίες

Αργυροπούλου, Μαρία Ιωάννα,
Κλινικός Ψυχολόγος, MSc, Ph.D. -
Ψυχοθεραπεύτρια Γνωσιακής /
Συμπεριφοριστικής κατεύθυνσης
gmargirop@gmail.com, www.argiropoulou.gr

Οι σχολικές δυσκολίες

- ο Αφορούν προβλήματα στη μάθηση, στην επίδοση και στη συμπεριφορά με δυσμενείς επιπτώσεις στη σχολική πορεία του παιδιού
- ο Αναφέρονται σε ετερογενή πληθυσμό παιδιών
- ο Αποτελούν μια πολυκαθοριζόμενη αιτιολογικά κατάσταση
- ο Συνήθως εντοπίζονται στα 8 έτη, όμως υπάρχουν πρώιμες ενδείξεις από τη βρεφική ηλικία

Χαμηλό γνωστικό επίπεδο

- Ενδέχεται να συνδέεται με ήπια νοητική καθυστέρηση ή οριακή νοημόσυνη
- Χαρακτηρίζεται από αργό ρυθμό ανάπτυξης, ενώ παρατηρούνται ανεπάρκειες σε σημαντικές γνωστικές διαδικασίες όπως η προσοχή, η μνήμη, η οργάνωση
- Μεγάλες δυσκολίες στις ανώτερες νοητικές λειτουργίες (κριτική σκέψη, επεξεργασία αφηρημένων εννοιών)

Παιδιά σε επικινδυνότητα για μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. δυσλεξία, διαταραχή του λόγου)

- ο Σημαντική διακύμανση των γνωστικών ικανοτήτων παρόλο που η νοημοσύνη κυμαίνεται σε φυσιολογικά επίπεδα
- ο Η ανομοιογένεια των γνωστικών λειτουργιών παρεμποδίζει την επεξεργασία των πληροφοριών είτε σε ακουστικό-φωνητικό είτε σε οπτικο-κινητικό επίπεδο
- ο Οι παραπάνω ιδιαιτερότητες εκδηλώνονται με δυσκολίες σε πολλούς τομείς, και ιδίως στην απόκτηση και στη χρήση του λόγου

Ο αφηγηματικός λόγος

- ο Οι δυσκολίες στη μορφή, στο περιεχόμενο και στη χρήση του λόγου εκδηλώνονται πιο έντονα στην παραγωγή αφηγηματικού λόγου
- ο Αποτελεί ένα σύνθετο γλωσσικό και γνωστικό επίτευγμα
- ο Τα παιδιά με προβλήματα λόγου δυσκολεύονται στην επίτευξη αφηγηματικών έργων

Τα σύγχρονα προγράμματα πρώιμης παρέμβασης

- Έχουν γνωστικό προσανατολισμό και στοχεύουν στην εξάσκηση διαδικασιών σκέψης μέσω γνωστικών στρατηγικών
- Οι στρατηγικές αναφέρονται στον τρόπο με τον οποίο ένα άτομο σκέφτεται και ενεργεί όταν σχεδιάζει, εκτελεί και αξιολογεί την επίδοσή του σε μια δοκιμασία και είναι δυνατόν να κινητοποιηθούν μέσα από συστήματα εμπειρίας αλλά και μέσα από ειδικά προγράμματα εξάσκησης –εκπαίδευσης (Τζουριάδου, 1995).

Χαρακτηριστικά των σύγχρονων προγραμμάτων παρέμβασης με γνωστικό προσανατολισμό

Ενθάρρυνση εμπειριών και δραστηριοτήτων
που βοηθούν στην ανάπτυξη των
ικανοτήτων σκέψης και αντιμετωπίζουν το
παιδί ως ενεργό μαθητή

Αποτελεσματικότητα των σύγχρονων προγραμμάτων παρέμβασης με γνωστικό προσανατολισμό

- ο Μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά τα παιδιά που βρίσκονται σε επικινδυνότητα για σχολικές δυσκολίες
- ο Η παρέμβαση σε μικρή ηλικία επιτυγχάνει την κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών
- ο Κάποια προβλήματα ξεπερνιούνται και άλλα αντιμετωπίζονται
- ο Υπάρχουν ενδείξεις ότι βοηθούν στην αποφυγή των δευτερογενών προβλημάτων που συνοδεύουν την αρχική δυσκολία

Πρόγραμμα παρέμβασης μέσω
στρατηγικών για την ανάπτυξη των
αφηγηματικών δεξιοτήτων σε
προνήπια και νήπια με
προβλήματα λόγου

Ανδρομάχη Νάνου & Ελένη Αναγνωστοπούλου

Βασικοί στόχοι προγράμματος

- Να διδάξει στα παιδιά πώς να αναγνωρίζουν και να αποσπούν τα βασικά συστατικά των αφηγήσεων και να τα ενσωματώνουν σε μια νοητική αναπαράσταση (αφηγηματικό σχήμα)
- Εξάσκηση στην παραγωγή ιστοριών εφαρμόζοντας στρατηγικές για την οργάνωση του αφηγηματικού λόγου

Περιγραφή παρέμβασης

υλικό

- ο Σειρες εικόνων
- ο Τρισδιάστατο υλικό

Οι ιστορίες

- ο Ιστορίες επίλυσης προβλημάτων σύμφωνα με το πρότυπο της γραμματικής των ιστοριών οι οποίες περιείχαν 1 έως 5 επεισόδια με θεματολογία προβλήματα της καθημερινής ζωής

Οι 2 φάσεις του προγράμματος

Αναπαραγωγή

- ο Καθοδήγηση των παιδιών με έμμεσες τεχνικές ώστε να αναγνωρίζουν τα βασικά συστατικά των ιστοριών που άκουγαν, να επεξεργάζονται τις σχέσεις των γεγονότων και να οργανώνουν τα δεδομένα προκειμένου να αναπαράγουν την ιστορία που είχαν ακούσει.
- ο Ολοκληρώθηκε σε 12 συνεδρίες

Δομή κάθε συνεδρίας

1. Ακρόαση της ιστορίας και διευθέτηση εικόνων
2. Αναπαραγωγή της ιστορίας από τα παιδιά και αναδιευθέτηση εικόνων
3. Ακρόαση της ιστορίας που είχαν αναπαράγει από το μαγνητόφωνο και διδασκαλία του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσαν να ελέγξουν και να διορθώσουν την ιστορία τους

Παραγωγή

- ο Διδασκαλία μεθόδων ώστε να μπορούν τα παιδιά να οργανώνουν και να παράγουν τις δικές τους ιστορίες, κινητοποιώντας στρατηγικές στις οποίες είχαν ασκηθεί κατά τη φάση της αναπαραγωγής
- ο Εξάσκηση των παιδιών στο τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να θέτουν ερωτήσεις προς τον εαυτό τους για να οργανώνουν τα γεγονότα και να χρησιμοποιούν τεχνικές συνοχής κατά τη διήγησή τους
- ο Ολοκληρώθηκε σε 12 συνεδρίες

Πορεία συνεδριών

- ο Διευθέτηση εικόνων από τα παιδιά
- ο Έλεγχος και αφήγηση της ιστορίας
- ο Ακρόαση της ιστορίας τους από το κασετόφωνο
- ο Αυτοδιόρθωση στη δομή των προτάσεων και στη συνοχή με χρήση συνδέσμων